

Література

1. EIGE's Gender Equality Glossary & Thesaurus. *European Institute for Gender Equality*: website. URL: <https://eige.europa.eu/thesaurus/overview> (date request: 01.09.2020).
2. European Institute for Gender Equality: website. URL: <https://eige.europa.eu> (date request: 01.09.2020).

ЖІНОЦТВО У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Юлія КОНОНЬЧУК

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка,
lusuchka10@gmail.com

Сьогодні гендерні дослідження, зокрема, які стосуються політичної сфери, в Україні розвиваються досить інтенсивно. Роль і місце жінки в суспільстві та політиці – одне з одвічних питань. Історично склалося так, що жінка мала менше можливостей для вияву своїх здібностей, ніж чоловік. Причиною цього є ставлення соціуму до означеної проблеми. Незважаючи на те, що де-юре жінки отримали рівний із чоловіками статус, де-факто вони продовжують піддаватися дискримінації, зокрема, у політичній сфері.

Історичне минуле України є прикладом патріархального устрою в суспільстві. Принцип нерівності за ознакою статі міцно укорінився в моралі і звичаях. Обов'язки жінки здебільшого зводилися практично до виховання дітей і виконання господарських справ, можемо назвати лише окремі приклади політичної діяльності жінок в давнину, зокрема, княгині Ольги.

Проте згодом ситуація змінилася і жіночий рух в Україні активізувався (з середини ХІХ – початку ХХ століття) та значною мірою перебував під впливом західноєвропейських ідей. Особливо активізують свою діяльність громадсько-політичні жіночі організації Східної Галичини у міжвоєнний період ХХ століття. Наприклад, «Союз українок» (1921 р.), «Жіноча громада» (1922 р.), «Дружина Княгині Ольги» (1938 р.) та інші, вони стали суб'єктами суспільного життя ХХ століття.

Звернемо увагу на «Союз Українок» – найбільшу жіночу організацію в Східній Галичині та й на українських землях взагалі. Вона була створена під час з'їзду львів'янок 21 лютого 1917 р. з ініціативи клубу ім. Ганни Барвінок. Метою «Союзу українок» була активізація жінок як політикинь. Вони не писали декларацій чи маніфестів, а започатковували по селах та містечках програми, спрямовані на розширення обсягу знань про світ і свою роль у ньому. «Союз українок» своєю працею виховав новий тип української жінки. У 1938 р. польська влада заборонила діяльність організації, тому її мету продовжила реалізувати інша організація – «Дружина Княгині Ольги», головою якої була Мілена Рудницька (голова «Союзу Українок» з 1929 по 1938 рр.). Членкині організації порушували актуальні на той час питання, а саме: «всеукраїнський чи територіальний патріотизм», проблему

національної консолідації та вектори міжнародних орієнтацій у зв'язку з тогочасними подіями у світі. Проте далеко не всі жінки були залучені до діяльності цих організацій, більшість не проявляли зацікавлення у політиці. Діяльність організації «Союз українок» з новими завданнями та орієнтирами було відновлено у 1991 р.

У наш час роль жінки в суспільстві радикально змінилася. Жінки ХХІ століття водять автомобілі, обіймають високі посади, працюють на рівні з чоловіками і очолюють країни, але питання гендерної рівності досі залишається актуальним, оскільки у процесі прийняття рішень жінки досі відіграють другорядну роль, зокрема, недостатнім є представлення жінок у Верховній Раді України. Наприклад, Олена Кондратюк, заступниця голови Верховної Ради України, співголова МФО «Рівні можливості» вважає, що Кабінет Міністрів України в ідеалі має формуватися за принципом «50 на 50», як у Канаді, також ми маємо наблизитися до 30,0–40,0 % представництва жінок у парламенті та в місцевих радах.

У сучасній Україні громадські жіночі організації, політичні партії, окремі політичні сили, створюють так звані жіночі відділи чи «крила».

Сьогодні працює Український жіночий фонд, котрий допомагає організаціям громадянського суспільства, у першу чергу – жіночим, брати участь у процесах розбудови демократичного суспільства. Враховуючи вагомий суспільний інтерес до гендерної тематики, на Інтернет-платформі фонду створено спеціальну електронну бібліотеку.

У нашій державі здійснюються спроби щодо подолання гендерної нерівності на основі нормативно-правового підходу [4]. Одним із засобів подолання гендерної нерівності та політичної дискримінації виступає фінансова підтримка від провідних демократичних держав країнам, які не в змозі самостійно впроваджувати політику ООН, зокрема, Пекінську декларацію та Платформу дій – основних документів щодо запобігання дискримінації жінок; та ініціювати відповідні заходи щодо оптимізації гендернозумовленої політичної участі. В Україні були реалізовані політичні проекти «Академія жіночого лідерства», «Політичне українське лобі жінок України», «Жінки – це 50 % успіху України» та інші. Протягом 2020–2021 рр. в декількох областях України реалізовується проєкт «Відстоювання прав жінок в політиці та в процесі прийняття рішень», його цілями є: підтримка ефективного жіночого політичного лідерства в Україні; протидія гендерному політичному булінгу як особливого прояву дискримінації та порушення прав жінок у політичній сфері.

У 2019 р. відбувся Третій Український Жіночий Конгрес, який закликав Верховну Раду України, у межах реформування парламенту, врахувати дотримання принципів гендерної рівності, зокрема, що стосується квот, які здебільшого в Україні мають декларативний характер.

Отже, Україна потребує багато зусиль задля забезпечення гендерної рівності в політичній сфері. Це у свою чергу можливе на основі подолання гендерних стереотипів, які досі панують у суспільстві, законодавчої та фінансової підтримки жінок зі сторони держави. Гендерні перетворення у політико-правовій сфері

України – процес складний і незавершений, тому потребує об'єднання зусиль громадськості.

Література

1. Дядюк М. С. Український жіночий рух у міжвоєнній Галичині: між гендерною ідентичністю та національною заангажованістю : монографія. Львів : Астролябія, 2011. 368 с.
2. Мусіхіна Г. М. Роль жінки у суспільстві. *Publishing House Education and Science s.r.o.* : веб-сайт. 2008. URL: <https://cutt.ly/zffbMeo> (дата звернення: 23.05.2020).
1. Союз Українок. *Бібліотека Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/ld7hfds> (дата звернення: 21.05.2020).
2. Резолюція 2111 (2016) «Про оцінку впливу засобів покращення представництва жінок в політиці». *Парламентська Асамблея Ради Європи* : веб-сайт. 2016. 21 квіт. 3 с. URL: <https://cutt.ly/lffb7ah> (дата звернення: 24.05.2020).

ISSUES OF GENDER EDUCATION IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATION

Olga KOSOVYCH

**Ternopil Volodymyr Hnatiuk National
Pedagogical University,
kosovych.olga@tnpu.edu.ua**

The concept of “gender” has very firmly entered to the modern scientific and sociocultural space. The category “gender” becomes the basic and marking for entire areas and scientific disciplines, in particular, such as sociology, psychology, anthropology. In addition, pedagogical sciences are gradually involved in gender space. Gender mainstreaming is not accidental but rather caused by general trends characteristic of the modern scientific context. The increased interest in the processes of individualization, in the private life of a person, as well as the development of new personality theories, in particular, the theory of social constructivism, led to a revision of the scientific principles of studying categories such as ethnicity, age and gender, which were previously interpreted as biologically determined. The new approach required the use of new terminology, in particular, the introduction of the category “gender”. The term *gender* is of English origin. The concept of «gender» first appeared in the work of R. Stoler in 1963. Later, the most active distribution and interpretation of «gender» was received in the writings of feminists Eleanor McCobie, Sandra Bam, Nancy Khodorov, Carol Gilligan and others: «Gender is a set of social and cultural norms that are prescribed in society through power and dominance to people depending on their gender» [1; 5].

The number of studies on gender is large, but despite this, there is still no single approach to understanding the content of this concept, both in domestic and foreign science [6].

In domestic science, there is a dual attitude to “understanding of gender”. The first approach, we call it “traditional”, is based on the correlation of categories of sex and gender. Essentially, this is an upgraded sex-role approach. Gender sociocultural differences are due to physiological differences between a man and a woman. The leading position is occupied by the biological determinism of human behaviour patterns, their